

מימין: דמויותיהם של מושיק רוט, אייל ברקוביץ', אילן רמון, יובל המבולבל (למטה: לינוי אשרם) במוזיאון השעווה בהרצליה. רושם ביזארי להחריד צילומים: באדיבות הנבחרים - מוזיאון השעווה הישראלי

צריך להביט בשתי דמויות שד- ווקא חורגות ממסדר הסלבו וכוכבי הריאליטי: אילן רמון ומיקי ברקור ביץ'. למה בחרו בהם כדי לייצג את ההיסטוריה? סביר להניח שמבין המ- בקרים הצעירים במוזיאון לא יהיה לאף אחד מושג מי זה לעזאזל הו- קן הזה במדים של נבחרת ישראל בכדורסל (ולא מכבי תל אביב). וב- וודאי שהזיכרון הקצר השכיח כבר את אסון החלל של רמון שלוש את- מה שנראה כמו גרסה של מדי אסט- רונאוט שנקנו בכסטה בשוק בצלאל. כסופו של דבר, מוזיאון השעווה בה- רצליה מניח בפנינו שלוש אופציות להוויה הישראלית האולטימטי- בית שיש סביבה הסכמה וקונסנוס- או להיות מפורסם, או למות מוות הרואי, או לנצח. או תהילה או קט- סטרופה או כבוד מלכים. כמו שהיה נהוג בספרטה. אין כניסה למפסיד- נים. אין כניסה לרכין. □

ילדים, איפה מסתתר רבין?

מוזיאון השעווה החדש בהרצליה ממחיש מה חשוב בהוויה הישראלית האולטימטיבית: להיות מפורסם, עכשיו. מנהיגים? דמויות היסטוריות? יוק

ניסן שור
תרבות רעה

אגרסיבית מצד הימין. ההשכחה המכוונת באה לידי ביטוי גם בתר- בות. רבין הודח ממקומו הממלכתי. הוא נחשב כעת ל"שנוי במחלוקת". כמונחים עכשוויים אפשר לומר שהוא קורבן של תרבות הביטול. רבין מבוטל. Rabin is Canceled. מוזיאוני שעווה ברחבי העולם מש- רטים בדרך כלל את הקונסנוס, את הסטטוס קוו, את הורם המרכזי. אלה לא מקומות שחותרים תחת המוסכמות והערכים הקיימים. כמו- ויאון השעווה בהרצליה משתדלים לא להרגיז אף אחד עם כל מיני רבני- מתרומם רק בכאן ובעכשיו. רק הרגע הנוכחי הוא זה שחשוב. זה מוזיאון מוכה באלצהיימה. הוא לא יודע מה היה קודם וגם לא אכפת לו. כאילו הרגע הגיח לאוויר הישראלי. חיזור לו היה נוחת במוזיאון השעווה בהרצליה בוודאי היה חושב שמנהיג המדינה הוא יובל המבולבל. רשימת נוכחות השעווה עושה חושך בעיניים: אנה זק, אגם בוח- בוט, חיים כהן, נסרין קדרי, סטיק וכן אל, גיא פינס, הראל סקעת, שי- רי מימון, שגיא מוקי, מיכל הקטנה, אסי ישראלוף, מיכל אנסקי, מושיק רוט, מאור בווגלו, עדן אלנה, עדן בן זקן, ערן זהבי וציון ברוך. זו רשימה חלקית. בסך הכל יש 50 נוכחות שעווה. רובן שייכות לעולם הבידור הפופ הישראלי, תוכניות הריאליטי, תוכניות הבישול והמצליחנים בספורט. זו פריזמה כל כך צרה, נטולת הקשר ועומק תרבותי. כאילו שנתנו לטמבל בן 14 לאצור מוזיאון שלם. קשה אפילו לקרוא לזה עולם רחני. ההגדרה היותר נכונה תהיה

תת-עולם. זו התגשמות נבואות הזעם והתוכחה. מה שלא מופיע על מסך הטלוויזיה והטלפון החכם, למעשה לא קיים. יש רק כוכבים וכוכבניות. מצד שני, אין כאן זוהר הוליוודי מסמא עיניים. בסופו של דבר זה מסתכם בכוכב של כוכב הר- שת סמיון גרפמן, בבליזור וחולצה שחורה, ומאחוריו על המסך כתוב "שייב שקל". אכן, גדולי האומה. למוזיאון השעווה המקורי ההוא, במגדל שלום, היו יומרות. היה לו אתוס. הוא ביקש להציג בפני המבקרים אירועים מכוננים מקומיים וגם עולמיים. מי שביקר שם, בוודאי לא ישכח את האווירה המלחיצה, האפלולית, הפומפוזית, הפדגוגית. במגדל שלום ניסו לצקת בשעווה את האידיאלוגיה הציונית: הרצל על המרפסת בכול, סצינת ההתאבדות של שרה גיבורת ניל"י, מותו של טרומפלדור בתל חי, עולה הגדרום דב גרונה, משפט אייכמן, לכידתו של המרגל אלי כהן ומעפי- לי אקסדוס. והיו כוכבי פופ (עפרה חזה ומייקל ג'קסון) וגם שחזור של רצח שרון טייט על ידי משפחת מנסון (מבהיל במיוחד). זה היה מור- ויאון שעווה שהוקם לפי המודל של מאדאם טוטו. שילוב של היסטוריה ובידור לא מוזיק. לא משהו מתוחכם במיוחד. אטרקציה תיירותית להמור- נים שרוצים לגעת בגיבורים המתים ובסלבו החיים ומוכנים להסתפק בגרסה שלא זוהי ולא נושמת. אני לא מכיר מישור שלא ביקר באחד מהמוזיאונים האלה, בארץ ובעולם, ולא יצא עם תמונה מגוחכת. לי יש אחת עם ארנולד שוורצנגר.

למי אכפת מבובת שעווה של שחר חסון אם אתה ממילא יכול לפגוש אותו בבית הקפה השכונתי או בחוף הים? איזה ערך יש לבובה של משה פרץ?

העיניים מווגנות, המבטים פוולים. תחושה מקריפה מתגנבת לנוכח כוכות השעווה. זה האפקט המפור- סם של "עמק המוורות" (Uncanny Valley), היפותיזה הטוענת כי העתקים מלאכותיים אשר דומים באופן כמעט מושלם, אולם לא לחלוטין, לבני אדם גורמים לאנשים הצופים בהם תחושה מטרידה ולא נוחה ורתיעה מיידית. מה שמוכר הוא לפתע זר ומפחיד. מבט בכוכה של מושיק רוט מבהיר מיד למה הכוונה. השף החביב נראה כאילו הוא עומד לחנוק אותך בידי החסור- נות. הכוכה של לינוי אשרם נראית כאילו שהיא מתאפקת לא לרוץ לשירותים ולעשות שם מספר 2. כדי להבין את נקודת המבט של מוזיאון השעווה החדש בהרצליה

